

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
рішенням вченої ради
економічного факультету
прот. № ___ від ____ 20__ р.

Рекомендовано
на засіданні кафедри економіки та
управління виробничим і комерційним
бізнесом
прот. № ___ від ____ 20__ р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

I семестр 2020-2021 навчального року

освітній рівень перший (бакалавр)

галузь знань 05. Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 051 Економіка

освітня програма: - економіка підприємства (ЕП);

галузь знань 07. Управління та адміністрування

спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

освітня програма: - підприємництво (П);

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

1. Команда викладачів:

Лектор:

Полякова Олена Миколаївна (кандидат економічних наук, доцент),

Контакти: +38 (057) 730-10-96, e-mail: polyakova_om@kart.edu.ua

Години прийому та консультації: згідно з розкладом

Розміщення кафедри: місто Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 3 поверх, 303 аудиторія

Веб сторінка курсу: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Харків – 2020

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

**I семестр 2020 курс силабус
108-EP-Д17, 109-П-Д17**

Лекції: кожен тиждень, **аудиторія:** згідно із розкладом

Практики: кожен тиждень, **аудиторія:** згідно із розкладом

Команда викладачів:

Лектор: Полякова Олена Миколаївна

Контакти: polyakova_om@cart.edu.ua

Години прийому та консультацій: згідно із розкладом

Діяльність будь-якого підприємства потребує витрачання певних ресурсів. Від рівня витрат істотно залежать ефективність функціонування підприємства та його конкурентоспроможність. Управління витратами є найважливішим напрямком управлінської діяльності, оскільки саме співвідношення між доходами і витратами підприємства визначає в кінцевому рахунку його фінансовий стан, прибутковість і перспективи розвитку.

У свою чергу ефективність діяльності підприємства, конкурентоспроможність в умовах ринку в значній мірі визначаються тим, наскільки раціонально здійснюється управління витратами як один із способів, що дозволяють досягти зростання результатів діяльності. Даний процес не зводиться тільки до зниження витрат, він охоплює всі етапи управління фінансово-господарською діяльністю підприємства і носить системний характер.

Практично на кожному підприємстві є резерви для зниження витрат до раціонального рівня, що і дозволяє домагатися зростання економічної ефективності діяльності, підвищення рівня конкурентоспроможності. Зниження витрат на випуск одиниці продукції дозволяє підприємству встановлювати нижчі і гнучкі ціни, що дає важливу перевагу перед конкурентами. Тому для кожного підприємства важливим є аналіз

структури витрат і ефективне управління ними для досягнення високого економічного результату.

Гостра конкурентна боротьба змушує підприємства виявляти пильний інтерес до управління витратами, шукати шляхи щодо вдосконалення їх обліку та моніторингу. Зростання вартості всіх видів ресурсів (матеріальних, палива, електроенергії тощо), поява альтернативних видів продукції (послуг) на ринку вимагає від керівництва підприємства шукати нові шляхи формування витрат за їх видами, носіями та місцями виникнення; здійснювати постійний контроль рівня витрачання ресурсів та вносити своєчасні коригування; проводити політику економії та раціонального використання ресурсного потенціалу підприємства.

Крім того, інформація про витрати є основою для прийняття великої кількості управлінських рішень, пов'язаних з вибором асортименту продукції, що виробляється, цінової політики, розподілом наявних ресурсів.

Сучасне управління витратами характеризується управлінням ланцюжком споживчої вартості, орієнтацією на стратегічний підхід, прагненням до реалізації стратегічних пріоритетів підприємства, децентралізацією, можливістю паралельного розгляду витрат в розрізі багатьох критеріїв, орієнтацією на вимоги ринку, акцентуванням уваги не тільки на явних, але і на альтернативних витратах.

На сьогоднішній день з основами управління витратами повинен бути знаком будь-який фахівець в сфері економіки та управління, оскільки саме управління витратами дозволяє забезпечувати підприємствам гнучкість, здатність до швидкої адаптації в динамічно мінливих умовах ринку, а також стабільне фінансове становище. В даний час в українському бізнесі існує значний попит на професійних фахівців в області управління витратами. Сучасний фахівець економічного профілю повинен вміти самостійно формувати систему управління витратами, опрацьовувати методичну базу планування, обліку витрат, калькулювання продукції тощо.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. Ціннісно-смыслову компетентність (формування у студентів знань, умінь і навичок, необхідних для успішного оволодіння професійними компетенціями у сфері управління витратами, розширення світогляду студентів в області управління витратами, здатність до розуміння актуальності використання методів управління витратами);

2. Загальнокультурну компетентність (набуття в процесі навчання студентом здатностей аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами в галузі управління витратами);

3. Навчально-пізнавальну компетентність (формування у студента поняття витрат та управління ними, здатність студента формувати цілі дослідження, та з метою їх вирішення вміти знаходити рішення у нестандартних ситуаціях в контексті управління витратами, використовувати основні положення і методи економічних наук при вирішенні професійних завдань, аналізувати соціально значущі проблеми і процеси);

4. Інформаційну компетентність (розвиток умінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації в області управління витратами за допомогою сучасного інформаційного та програмного забезпечення);

5. Комунікативну компетентність (здатність виявляти закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макрорівні, здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень, розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом розв'язання комплексних завдань, вміння приймати вірні управлінські рішення та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері);

6. Компетентність особистісного самовдосконалення (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, здатність до креативного та критичного мислення).

Чому ви маєте обрати цей курс?

Курс «Управління витратами» відноситься до блоку професійної підготовки бакалаврів зі спеціальностей 051 «Економіка» освітньої програми «Економіка підприємства» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньої програми «Підприємництво» та є одним з опорних курсів за фахом, ефективне засвоєння якого забезпечує достатні компетенції для виконання професійної діяльності в умовах діючого виробництва на підприємстві. Реалізація цієї задачі висуває відповідні вимоги до підготовки навчально-методичного забезпечення курсу, серед яких основними є: відповідність змісту освітньо-професійній програмі стандарту вищої освіти, простота засвоєння та зрозумілість матеріалу, логіка побудови змісту, можливість самостійно набути необхідні компетенції для їх реалізації у практичній діяльності.

Якщо вас цікавить підвищення ефективності діяльності підприємства, оптимальне використання його ресурсів, забезпечення конкурентоспроможності та конкурентостійкості на ринку, ви хочете дізнатися яким чином вміння економити ресурси і максимізувати віддачу від них стає ключовим фактором успіху бізнесу, прагнете навчитися управляти витратами при організації своєї діяльності, тоді вам просто обов'язково варто йти на цей курс!

Третина змісту курсу присвячена вивченню концептуальних основ управління витратами, а дві третини курсу охоплюють вивчення принципів, методів, прийомів та інструментів управління витратами.

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті і особисто - у робочий час.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає глибоке розуміння принципів та методів управління витратами, формує у студентів систему компетенцій з управління витратами з метою оптимізації їх рівня та підвищення обґрунтованості господарських рішень як в оперативній, так і в стратегічній перспективі.

Кількість кредитів ECTS – 4.

Лекції – 30 годин.

Практики – 30 годин.

Самостійна робота – 60 годин.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття раз на тиждень. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями, груповими та індивідуальними завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та виконання індивідуального завдання.

Теми курсу

Управління витратами / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Іспит	

Практичні заняття курсу передбачають виконання групових завдань, розв'язання кейсів з управління витратами, а також вирішення індивідуальних завдань та їх презентацію в кінці курсу. Виконання завдання супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційні та комунікативні компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу).

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Приклади питань для обговорення доступні на слайдах відповідних презентацій. Ось деякі з них:

- 1) Назвіть основні причини, які зумовлюють необхідність посилення уваги до управління витратами в сучасних умовах господарювання.
- 2) Як здійснюється розподіл накладних витрат за видами продукції? Що може бути використано як база розподілу непрямих витрат?
- 3) Поясніть сутність безпеки операційної діяльності і методика обчислення її рівня.
- 4) Які умови та чинники визначають вибір методів управління витратами на підприємстві?
- 5) З якою метою застосовують трансфертне ціноутворення на підприємствах?
- 6) Яким чином можна стимулювати зниження витрат на виробничому підприємстві?

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

Денна форма навчання

Тиж-день	Кільк. годин	Тема лекції	Кільк. годин	Тема практичних занять
1	2	1. Економічна сутність, значення і завдання управління витратами Сутність і актуальність управління витратами. Значення управління витратами на підприємствах. Управлінський облік як частина системи управління підприємством. Постановка цілей і основні етапи системи управління витратами. Функції управління витратами. Предмет і зміст дисципліни.	2	Принципи і завдання управління витратами. Предмет, метод і зміст дисципліни
2	2	2. Характеристика виробничих витрат, їх класифікація і структура Класифікація витрат для цілей управління. Варіанти організації обліку витрат.	2	Витрати підприємства: поняття та визначення, класифікація і структур
3,4	3	3. Калькулювання собівартості як основа управління виробничими витратами Сутність калькулювання витрат підприємства. Об'єкт калькулювання. Калькуляційні одиниці. Види калькуляції. Порядок калькулювання собівартості	3	Види собівартості, принципи, завдання, об'єкти калькулювання

		продукції. Послідовність визначення собівартості операційної діяльності підприємства. Розподіл накладних витрат за видами продукції. Особливості калькулювання виробничої собівартості окремих продуктів в комплексних виробництвах.		
4,5	2	4. Методи калькулювання витрат підприємства Методи калькулювання витрат по повноті їх врахування. Методи калькулювання витрат за об'єктами обліку. Методи калькулювання витрат за ступенем їх нормованості.	2	Методи калькулювання і розподілу витрат
5,6	2	5. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку Сутність та призначення аналізу взаємозв'язку „витрати – обсяг – прибуток”. Характеристика математичних методів аналізу взаємозв'язку "витрати - обсяг - прибуток". Характеристика графічних методів аналізу взаємозв'язку "витрати - обсяг - прибуток". Аналіз чутливості прибутку операційної діяльності. Припущення, покладені в основу аналізу взаємозв'язку „витрати – обсяг – прибуток”.	2	Аналіз „витрати – обсяг – прибуток”. Розрахунок і аналіз точки беззбитковості
6,7	2	6. Прогнозування і планування витрат Прогнозування витрат. Необхідність планування витрат. Розрахунок допустимих витрат. Взаємозв'язок капітальних вкладень, поточних витрат і прибутковості підприємства. Нормування витрат.	2	Оцінювання ефективності управління поточними витратами. Взаємозв'язок витрат та ефективності виробництва
7,8	2	7 Методи управління витратами підприємства Характеристика методів управління витратами підприємства. Умови та чинники, що визначають вибір методів управління витратами на підприємстві.	2	Методи управління витратами підприємства
Модульний контроль №1				
8,9	2	8 Управління витратами за центрами відповідальності Поняття центру відповідальності. Планування нормованих витрат. Планування ненормованих витрат.	2	Основні критерії оцінки діяльності центрів відповідальності і мотивація працівників
9,10	3	9. Бюджетне планування і контроль Зв'язок між системами управління витратами і бюджетного управління. Складання основного бюджету. Управління бюджетуванням. Контроль в управлінні виробничими витратами.	3	Порядок складання і контроль виконання бюджетів

11	2	10. Ціноутворення Політика ціноутворення на підприємстві. Ціноутворення на основі витрат. Цільове калькулювання. Трансфертне ціноутворення.	2	Ціноутворення на основі витрат. Трансфертне ціноутворення
12	2	11. Стратегічне управління витратами Сутність та місце стратегічного управління витратами в загальній системі стратегічного управління. Стратегії, засновані на конкурентних перевагах щодо витрат. Інструменти стратегічного управління витратами.	2	Модель стратегічного управління витратами підприємства
13	2	12. Розробка комплексу заходів, спрямованих на зниження і контроль витрат, підвищення рентабельності продукції (Ч.1) Визначення перспективних напрямків зниження витрат. Розробка плану заходів щодо зниження витрат.	2	Визначення перспективних напрямків зниження витрат.
14	2	13. Розробка комплексу заходів, спрямованих на зниження і контроль витрат, підвищення рентабельності продукції (Ч.2) Оцінка ефективності заходів. Управління витратами при постановці мети максимізації віддачі від витрат.	2	Управління витратами при постановці цілі максимізації віддачі від витрат
Модульний контроль №2				
15	2	14 Непрямі методи управління витратами Управління запасами сировини, матеріалів і готової продукції. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, грошовими коштами.	2	Методики управління запасами, дебіторською і кредиторською заборгованостями, коштами. Метод цільових витрат
Іспит з дисципліни				

Заочна форма навчання

Спеціальність 051 Економіка, V курс;
лекції – 16 годин;
практики – 14 годин

Тиж-день	Кільк. годин	Тема лекції	Кільк. годин	Тема практичних занять
	1	1. Економічна сутність, значення і завдання управління витратами Сутність і актуальність управління витратами. Значення управління витратами на підприємствах. Управлінський облік як частина системи управління підприємством. Постановка цілей і основні етапи системи управління витратами. Функції управління	1	Принципи і завдання управління витратами. Предмет, метод і зміст дисципліни

		витратами. Предмет і зміст дисципліни.		
	1	2. Характеристика виробничих витрат, їх класифікація і структура Класифікація витрат для цілей управління. Варіанти організації обліку витрат.	1	Витрати підприємства: поняття та визначення, класифікація і структур
	1	3. Калькулювання собівартості як основа управління виробничими витратами Сутність калькулювання витрат підприємства. Порядок калькулювання собівартості продукції. Послідовність визначення собівартості операційної діяльності підприємства. Розподіл накладних витрат за видами продукції. Особливості калькулювання виробничої собівартості окремих продуктів в комплексних виробництвах.	1	Види собівартості, принципи, завдання, об'єкти калькулювання
	2	4. Методи калькулювання витрат підприємства Методи калькулювання витрат по повноті їх врахування. Методи калькулювання витрат за об'єктами обліку. Методи калькулювання витрат за ступенем їх нормованості.	2	Методи калькулювання і розподілу витрат
	2	5. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку Сутність та призначення аналізу взаємозв'язку „витрати – обсяг – прибуток”. Характеристика математичних методів аналізу взаємозв'язку "витрати - обсяг - прибуток". Характеристика графічних методів аналізу взаємозв'язку "витрати - обсяг - прибуток". Аналіз чутливості прибутку операційної діяльності. Припущення, покладені в основу аналізу взаємозв'язку „витрати – обсяг – прибуток”.	1	Аналіз „витрати – обсяг – прибуток”. Розрахунок і аналіз точки беззбитковості
	1	6 Методи управління витратами підприємства Характеристика методів управління витратами підприємства. Умови та чинники, що визначають вибір методів управління витратами на підприємстві.	1	Методи управління витратами підприємства
	2	7 Управління витратами за центрами відповідальності Поняття центру відповідальності. Планування нормованих витрат. Планування ненормованих витрат.	1	Основні критерії оцінки діяльності центрів відповідальності і мотивація працівників
	2	8. Бюджетне планування і контроль Зв'язок між системами управління витратами і бюджетного управління.	2	Порядок складання і контроль виконання бюджетів

		Складання основного бюджету. Управління бюджетуванням. Контроль в управлінні виробничими витратами.		
	1	9. Ціноутворення Політика ціноутворення на підприємстві. Ціноутворення на основі витрат. Цільове калькулювання. Трансфертне ціноутворення.	1	Ціноутворення на основі витрат. Трансфертне ціноутворення
	1	10. Стратегічне управління витратами Сутність та місце стратегічного управління витратами в загальній системі стратегічного управління. Стратегії, засновані на конкурентних перевагах щодо витрат. Інструменти стратегічного управління витратами.	1	Визначення перспективних напрямків зниження витрат. Управління витратами при постановці цілі максимізації віддачі від витрат
	1	11. Розробка комплексу заходів, спрямованих на зниження і контроль витрат, підвищення рентабельності продукції Визначення перспективних напрямків зниження витрат. Розробка плану заходів щодо зниження витрат. Оцінка ефективності заходів. Управління витратами при постановці мети максимізації віддачі від витрат.	1	Розробка комплексу заходів, спрямованих на зниження і контроль витрат, підвищення рентабельності продукції
	1	12. Непрямі методи управління витратами Управління запасами сировини, матеріалів і готової продукції. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, грошовими коштами.	1	Непрямі методи управління витратами
Іспит з дисципліни				

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі	69-74	D

	значною кількістю недоліків		
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

В якості індивідуальних завдань передбачено розробку студентами розрахункової роботи (індивідуальні завдання), що охоплює декілька найбільш важливих тем.

Основні розділи роботи	
1	Калькулювання собівартості як основа управління виробничими витратами
2	Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку
3	Бюджетне планування і контроль
4	Розробка комплексу заходів, спрямованих на зниження і контроль витрат, підвищення рентабельності продукції

За вчасне та вірне виконання завдання нараховується **20 балів до поточного модульного контролю**. За вчасне та частково вірне виконання – від 15 до 25 балів. За невиконане завдання бали не нараховуються. Необхідний обсяг виконання завдання складає 50% на перший модульний контроль і 100% на другий модульний контроль. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання управління прецтами. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 3 балів), ступенем залученості (до 7 балів) та стислою презентацією виконаного завдання (до 5 балів). Ступінь залученості визначається участю у роботі дискусійного клубу з питань застосування маркетингових Інтернет-комунікацій. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Іспит:

- Студент отримує іспит за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на іспиті, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Команда викладачів:

Полякова Олена Миколаївна (<http://kart.edu.ua/staff/poljakova-om>) – лектор з питань управління витратами в УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.е.н. за спеціальністю 08.07.04 – «Економіка транспорту і зв'язку» в УкрДУЗТ у 2005 році.

Напрямки наукової діяльності: міжнародні транспортні коридори та логістичні центри, забезпечення конкурентоспроможності підприємств, організаційна культура підприємств, державно-приватне партнерство, етичні основи бізнесу.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультиватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаток 1

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

- 1 Сутність та актуальність управління витратами. Значення управління витратами на підприємствах.
- 2 Управлінський облік як частина системи управління підприємством.
- 3 Постановка цілей і основні етапи системи управління витратами.
- 4 Функції управління витратами.
- 5 Предмет, об'єкт і зміст дисципліни.
- 6 Класифікація витрат для цілей управління з метою калькулювання і планування витрат.
- 7 Класифікація витрат для цілей управління з метою прийняття рішень.
- 8 Класифікація витрат для цілей управління з метою контролю і регулювання витрат.
- 9 Варіанти організації обліку витрат.
- 10 Сутність калькулювання витрат підприємства.
- 11 Об'єкт калькулювання. Калькуляційні одиниці. Види калькуляції.
- 12 Порядок калькулювання собівартості.
- 13 Послідовність визначення собівартості операційної діяльності підприємства.
- 14 Розподіл накладних витрат за видами продукції.
- 15 Особливості калькулювання виробничої собівартості окремих продуктів у комплексних виробництвах.
- 16 Методи калькулювання витрат за повнотою їх врахування.
- 17 Методи калькулювання витрат за об'єктами обліку.
- 18 Методи калькулювання витрат за ступенем їх нормованості.
- 19 Сутність та призначення аналізу взаємозв'язку "витрати - обсяг - прибуток".
- 20 Характеристика математичних методів аналізу взаємозв'язку "витрати - обсяг - прибуток".
- 21 Характеристика графічних методів аналізу взаємозв'язку "витрати - обсяг - прибуток".
- 22 Аналіз чутливості прибутку операційної діяльності.
- 23 Припущення, покладені в основу аналізу взаємозв'язку "витрати - обсяг - прибуток".
- 24 Прогнозування витрат.
- 25 Необхідність планування витрат.
- 26 Розрахунок допустимих витрат.
- 27 Взаємозв'язок капітальних вкладень, поточних витрат і прибутковості підприємства.
- 28 Нормування витрат.
- 29 Характеристика методів управління витратами підприємства.
- 30 Умови та чинники, що визначають вибір методів управління витратами на підприємстві.
- 31 Поняття центру відповідальності.
- 32 Планування нормованих витрат.
- 33 Планування ненормованих витрат.
- 34 Зв'язок між системами управління витратами і бюджетного управління.
- 35 Складання основного бюджету.
- 36 Управління бюджетуванням.
- 37 Політика ціноутворення на підприємстві.
- 38 Ціноутворення на основі витрат.

- 39 Цільове калькулювання.
- 40 Трансфертне ціноутворення.
- 41 Сутність та місце стратегічного управління витратами в загальній системі стратегічного управління.
- 42 Стратегії, засновані на конкурентних перевагах щодо витрат.
- 43 Інструменти стратегічного управління витратами.
- 44 Визначення перспективних напрямків зниження витрат.
- 45 Розробка плану заходів щодо зниження витрат. Оцінка ефективності заходів.
- 46 Управління витратами при постановці мети максимізації віддачі від витрат.
- 47 Управління запасами сировини, матеріалів і готової продукції.
- 48 Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, грошовими коштами.